

Entrevista a James Akins, ex-ambaixador americà a Riad

"Volíem envair Aràbia"

El pla secret del Pentàgon va ser concebut el 1975. L'objectiu era apoderar-se dels pous petrolífers, explotar-los i després abandonar-los... Ara aquest pla sembla tornar a interessar a la Casa Blanca.

Des de fa un temps a Washington, a les ambaixades i en els ambients pròxims a la Casa Blanca, corre un rumor que l'interessat no desmenteix. Un d'aquells rumors amb alts i baixos, que corren discretament però amb insistència i no deixen de circular. Es comentava que l'encarregat de tractar amb Saddam Hussein seria l'ambaixador James E. Akins. Un home que sovint ha estat molt crític amb el president Bush, però que té molt clar que la diplomàcia està per sobre de les simpaties personals i que, en efecte, un cop acabada aquesta entrevista, va marxar de manera molt discreta cap a l'Iraq.

Va ser justament el seu costum de parlar clar —assenyalen els seus amics— el que va decidir a encarregar-lo d'aquesta tasca impossible. A més, Akins té en el seu haver missions tan difícils com convèncer el rei Faisal —durant la crisi de 1973— que abandoni l'embargament del petroli. També va ser ell qui va convèncer l'elit saudita perquè superés la línia de rebuig total envers Israel, cosa que li va costar ser condemnat a mort per Abu Nidal, que l'any 1974 deia de James Akins que era "l'americà més perillós de l'Orient Mitjà".

Ex-ambaixador a l'Aràbia Saudita (ho va ser de 1973 a 1976), representant dels EUA a Kuwait, conseller polític a l'ambaixada d'Iraq de 1961 al 1965, ex-director del Departament d'Energia, Akins és l'autor del primer pla energètic americà del 1972-1973. Tal com va escriure el *New York Times* quan va ser enviat a Aràbia: "als EUA cap altre té la mateixa capacitat de comprendre els problemes de la zona". Jean Jacques Servan Schreiber, autor de *Le défi américain*, va definir-lo com "l'occidental que millor coneix l'Orient Mitjà i el que té millor relació i confiança amb els líders d'aquells països".

TOPADA AMB KISSINGER

El 1976, una seriosa divergència amb

Henry Kissinger, aleshores secretari d'estat, va empènyer Akins a retirar-se de la diplomàcia activa, sense que aquest fet minvés el seu prestigi. Si el 1980 Carter hagués estat elegit president, Akins s'hauria convertit en el número dos, o en titular del departament d'Estat. Però fins i tot amb els republicans ha mantingut un paper de conseller, gràcies, sobretot, al prestigi que té internacionalment.

Vam anar a parlar amb aquest protagonista de la política americana a la seva casa de Washington, tot just quan tornava d'unes jornades de treball de la Universitat de Michigan on, ara fa vint-i-cinc anys, va començar el moviment en contra de la guerra del Vietnam. Vam parlar tranquil·lament de la crisi del Golf, de la política americana, de l'enfrontament amb Iraq. Va ser en aquest punt quan Akins va anar a buscar antics documents i notes per a revelar-nos que, als anys setanta, els Estats Units havien posat en marxa un pla militar que pretenia fer-se amb els pous petrolífers d'Aràbia. Un projecte al qual Akins es va oposar amb totes les seves forces.

—*Senyor ambaixador, aquests dies, a Washington corre el rumor que la intervenció americana al Golf té com a objectiu principal controlar la zona del petroli. Es diu també que aquest pla és una còpia del que va fer-se el 1975 i contra el qual vostè va oposar-se enèrgicament quan era ambaixador a Riad. ¿De què es tractava exactament?*

—Permeti'm començar la meva resposta amb una nota d'ironia. Als despatxos de l'OPEP a Viena aquests dies corren dues versions del mateix acudit. La primera diu que els Estats Units s'han convertit en el catorzè membre de l'OPEP. La segona, en canvi, diu que són el membre número onze, ja que Qatar, Aràbia Saudita i els Emirats Arabs ja no en formen part. ¿Què vol dir això? Molt senzill. Que avui són els Estats Units els que determinen la política i l'economia d'aquests paï-

sos. La broma pot semblar exagerada, però amaga una veritat coneguda a certs nivells. Perquè la idea de fer-se amos dels pous de petroli va ser teoritzada de manera oberta al març del 1975 a la revista *Commentary*...

—*Una revista neoconservadora molt propera a Henry Kissinger. ¿Què hi proposava exactament?*

—L'ocupació dels pous de petroli de Kuwait i Dubait. L'expulsió dels àrabs i l'arribada de tècnics de Texas i d'Oklahoma. Augmentar-ne al màxim la producció, de manera que en deu anys els pous haurien quedat esgotats i en aquell moment haurien estat restituïts als seus propietaris. També al març de 1975, quan Gerald Ford ocupava la Casa Blanca, el mensual *Harper's* va publicar un assaig, "Apoderar-se del petroli àrab", signat per un tal Miles Ignotus.

—*Segons els entesos, darrere d'aquest pseudònim s'amaga Edward Luttwak, del Centre per als estudis estratègics internacionals de la Universitat de Georgetown. Un dels centres neuràlgics dels serveis secrets nord-americans.*

—No puc entrar en detalls, però vull explicar la substància d'aquest article, que, entre altres coses, preveia el desplegament de la divisió aerotransportada número 82 que és la que actualment és al desert d'Aràbia Saudita. Aquella anàlisi subratllava que "l'únic contrapoder possible al control de l'OPEP sobre el petroli és el poder com a tal, o sigui el poder militar". I afegia: "el problema no és fer-se amos dels pous de petroli fàcils, com per exemple els de Nigèria o els de Venèçuela, sinó trencar l'OPEP. Per això les forces han de ser utilitzades de manera selectiva per ocupar àmplies i concentrades zones de reserva de petroli. Si aquesta és la finalitat, l'únic objectiu possible és l'Aràbia Saudita.

—*Això, però, són assajos per a especialistes, valoracions que no surten d'un àmbit molt restringit. ¿Qui va fer-ho*

James E. Akins.

ARXIU

arribar al gran públic?

—Va ser una campanya de premsa tan ben organitzada que vaig haver d'intervenir —com a ambaixador a Riad que era aleshores— i dir clarament: "Qui es proposi resoldre els nostres problemes econòmics amb aquest mètode, no pot ser ningú altre que un boig, un criminal o un agent soviètic". Més o menys, en efecte, hauria passat això: haurien estat sabotejats els camps de petroli i hauríem necessitat molts anys per tal de tornar-los a posar en marxa. Al mateix temps, s'hauria ensorrat l'Occident industrial, mentre que l'URSS, que era i és un país exportador de petroli, n'hauria sortit indemne. Les meves declaracions no van ser ben acollides, i, per dir-ho d'una manera diplomàtica, vaig ser invitat per Kissinger a dimitir.

—Segons vostè, ¿podria repetir-se avui l'escenari del 1975?

—D'entrada jo estic convençut, i no soc l'únic, que Saddam Hussein no hauria fet mai un atac contra Aràbia Saudita des-

prés de la invasió de Kuwait. Amb tot, el secretari d'Estat per a la Defensa, Dick Cheney, va aconseguir convèncer el rei Fahd que la invasió era imminent, per tal d'obligar-lo a acceptar l'enviament de tropes estrangeres al seu territori. ¿Cheney n'estava realment convençut, o sabia, com jo, que aquesta història de l'atac imminent era falsa? Sigui com sigui, avui, sobre el territori àrab es troben tres-cents mil soldats. Les fonts oficials nord-americanes diuen: "No som un exèrcit d'ocupació. Som a Aràbia perquè ens han cridat". De fet els EUA sempre troben un enemic que els doni l'excusa per a defensar els pous de petroli: primer van ser els soviètics, després els iranians i ara Saddam Hussein.

—¿Així doncs, s'hi fa servir el vell pla?

—Li donaré alguns elements que li permetran jutjar-ho. Els Estats Units ja han persuadit els saudites perquè augmentin la producció de dos milions de barrils al

dia, però podrien convèncer-los per a augmentar-la encara més. Amb l'actual reserva saudita de 280 bilions de barrils i dels setanta a Abu Dhabi, la producció total podria arribar a 20 milions de barrils per dia. El preu del petroli, en aquest cas, podria ser mantingut baix, com ja va succeir el 1975, cosa que satisfaria les peticions dels consumidors. Al voltant de 20 dòlars el barril. Molt menys que avui i només un terç del preu de 1980. Atesa la quantitat extreta cada dia, el preu de la producció no superaria els dos dòlars el barril. Els Estats Units obtindrien una mena de premi per barril de 10 dòlars, deixant-ne 8 als legítims propietaris. Amb aquests diners, els Estats Units, després d'haver pagat el cost de l'ocupació, podrien reduir el dèficit federal de 70 bilions l'any. Només la conquesta espanyola del nou món ha pagat més.

—Però, ¿quines serien les reaccions?

—Es trencaria el consens internacional. L'URSS i la Gran Bretanya, països exportadors de petroli, perdrien el mercat. Els Estats Units, confiat en la presència militar, podrien permetre's ignorar els problemes dels altres productors àrabs. Amb l'impost sobre el petroli saudita podrien ajudar econòmicament Egipte, potser Tunísia i el Marroc. Si aquest és el pla, em sembla tan foll avui com m'ho va semblar ara fa quinze anys. Em sembla que ni la població ni l'exèrcit saudita no es quedarien impassibles davant el saqueig de les seves reserves i intervindrien amb els mitjans que tinguessin a la seva disposició.

—Fem una hipòtesi: si comencés la guerra i Saddam Hussein fos vençut, ¿la presència de l'exèrcit nord-americà podria prolongar-se sense suscitar massa crítiques?

—Si aquesta és la intenció, no ho sabrem anticipadament i naturalment una cosa així no serà anunciada als quatre vents. L'ocupació, evidentment, tindrà lloc sense pre-avis. Em fa por que algú en tingui la intenció. I fins i tot si sap que podria desencadenar una onada de rebuig, vulgui posar a prova l'odi del món àrab envers nosaltres. Puc garantir que en poc temps els quaters nord-americans i les instal·lacions petrolieres saltarien pels aires. No podríem aguantar massa temps en un estat permanent de guerrilles i tindríem moltes pèrdues. No, jo no veig el futur post-bèl·lic amb gaire optimisme. Només caos, violència, sabotatge i revolució. Ningú no aconseguiria protegir els pous de petroli. I, un cop sabotejats, les conseqüències serien terribles per a tot el

Saddam Hussein amb les tropes iraquianes.

ARXIU

món. El Japó i Itàlia al capdavant. Són tantes i tan greus les conseqüències que més d'un ja parla de "parany".

—*¿Vol dir un "parany" per als Estats Units?*

—Hi ha molta gent que no estima els Estats Units. O sigui que ens forcen a la guerra contra l'Iraq per tal d'esborrar-nos de tot l'Orient Mitjà. "Si els Estats Units volen fer-ho tot", diuen aquests *amics* una mica massa recents, "¿per què els hauríem d'aturar?" Els Estats Units poden sostenir que aquesta és una guerra votada per les Nacions Unides, però per als àrabs serà sempre la guerra dels americans. Amb totes les conseqüències que podem imaginar.

—*Vostè ha declarat sovint a la televisió i a la premsa que els europeus haurien de fer sentir més fort la seva veu. Però ¿si aquesta veu estigués en desacord amb els Estats Units, podria provocar un canvi en l'Aliança Atlàntica?*

—És justament en nom d'aquesta Aliança que els europeus haurien de fer-se escoltar. Si són contraris a la intervenció militar, tenen l'obligació de dir-ho ben fort, fins i tot després de la resolució de l'ONU. Però la realitat és que no surten gaire en els mitjans de comunicació. A mi m'entrevisten contínuament diaris francesos i alemanys, però no veig gaire sovint europeus en la nostra televisió.

—*Segons vostè, ¿per què Europa té una posició de segon ordre respecte als Estats Units?*

—Crec que en l'origen d'aquesta situació hi ha una mena de sentiment d'impotència. Recordem la declaració de

Venècia de fa dotze anys. Era un pla molt bo per, a l'Orient Mitjà. Jo en vaig quedar meravellat. Però les pressions americanes van ser tan fortes que va ser oblidat. El problema és que Europa i Japó han d'entendre que el món ha canviat. El veritable poder no és militar, sinó l'econòmic. Amb les nostres armes podem destruir qualsevol país del món, però econòmicament Europa compta molt més.

—*¿Com pot evitar-se la guerra sense acceptar l'ocupació de Kuwait?*

—Els Estats Units han de parlar directament amb Saddam Hussein. Tot i que seria més oportú utilitzar un interlocutor que en el joc de les parts pugui també ser desmentit. Dos punts han de quedar molt clars: si l'Iraq no es retira, hi haurà guerra. També coincideixo amb Bush en un altre punt: cap intercanvi de territoris o de diners.

—*No queda gran cosa, doncs...*

—Queda l'acció política. Abans que res hem de tenir molt clar que Saddam Hussein no és ni un boig ni un suïcida. Si pot trobar una via de sortida no es llançarà a cap acció que pugui posar fi a la seva carrera i que provoqui la destrucció del seu país. Cal trobar una solució honorable. L'honor i la dignitat són molt importants en el món àrab. Saddam Hussein insisteix a englobar el problema israelià en el mateix sac i no es pot continuar sostenint, com ho fa la Casa Blanca, que no hi ha cap lligam entre els dos casos. I si invoquem l'ONU, no podem oblidar que Israel desafia diverses resolucions d'aquest organisme.

—*¿Pensa que realment hi haurà un conflicte bèl·lic?*

—Ens trobem davant una situació paradoxal. L'ONU autoritza la intervenció militar, mentre que als Estats Units l'opinió pública pren cada cop més distàncies. Segons la nostra constitució, només el Parlament pot declarar la guerra. Però l'última vegada que ho va fer va ser l'any 1941. Ni per a Corea ni per a Vietnam no va haver-hi declaració de guerra. Però no vull llançar una acusació al president... parlem més aviat de com evitar el conflicte... tot i que el partit de la guerra ja estigui en marxa.

—*¿Què vol dir?*

—Vull dir que la propaganda ja ha començat. N'hi ha prou a recordar la declaració que va fer fa: dos mesos el general Dugan, el cap de l'Estat Major de l'Aeronàutica: "¡Un atac aeri i ja està!" De fet estava dient: nosaltres som els millors, estem preparats per a una acció llampec, i l'exèrcit iraquí tampoc és tan fort com diuen. És el que jo anomeno la síndrome de Tom Clancy. En els seus llibres la tecnologia militar nord-americana funciona sempre com un cronòmetre. Però només cal recordar l'atac a Trípoli, l'any 1986, per a entendre que els nostres bombarders de precisió són molt lluny de la perfecció. Malgrat això, algú sosté i escriu, per convèncer la gent, que la guerra serà cosa de cinc minuts. Aleshores, ¿per què no fer-la?

Giusi Ferrè

Copyright: L'Europeo-Interstampa
Traducció de Joana Pena